

Prologus sancti Augustini

¶ **P**rius cum alius fuerit ordo in scribendo: duplici ratione. Primo ut studens in querendo moueret. Secundo ut omni cultorum magisteri soli deo tribueret. Sed quis est ille locus ubi sciendi desiderium collocatur? Respondeo. Hieronymus posuit ea quorum ratio debet haberi: et non dixit que sit ratio: et per hoc legentis desiderium prouocat amplius ad querendum et si posita est. Una queque enim virtutum animam mouet naturaliter in suum obiectum: Verbi gratia: Ratio nabilis in verum/concupiscibilis in bonum/irascibilis in arduum: et quanto suum obiectum magis fuerit in alto: tanto vehementius accenditur ut moueatur in illud. Et ita cum Hieronymus dixerit hoc habere rationem et non posuerit eam: quasi in loco altiori collocavit: et ideo rationabilis vehementius desiderio mouet ut rationem hanc inueniat.

¶ **I**tem prologus sancti Augustini in euangelium secundum Iohannem

Omnibus diuine scripture pagine enangelium excellit: quia quod lex et propheta futurum predixerunt: hoc completum dicit euangelium. Inter ipsos autem euangeliorum scriptores Iohannes eminet in diuinorum mysteriorum profunditate: qui a tempore dominice ascensionis per annos sexaginta quatuor verbum dei absque adminiculo scribendi usque ad vltima domicianam predicauit tempora. Sed occiso domiciano cum permittente

licet eadem sit veritas vtriusque: tamen nobilior est veritas in luce propria quam in ymbrazum obfuscatione considerata. Item quod in scripturas noui testamenti excellat euangelium manifestum est: quia euangelium agit de capite: Epistole vero et actus et apocalypsis de membris: et propter euangelii explanationem hec scriptura fuerunt: et ideo inferiora sunt respectu euangelii. Subdēs ergo Augustinus rationem quare euangelium excellit veteri testamento: dicit: **¶** Quod lex et propheta futurum predixerunt: hoc completum dicit euangelium: Et licet veteri testamento tria pertinet. scilicet legem prophetas et historiographa: que gesta patrum christum prophetauerunt. Sed que non facit mentionem de libris alijs noui testamenti quos excellit euangelium sicut et illos veteri testamento: Respondeo. Forte Augustinus appellat euangelium totum nouum testamentum: quod fuit editum tempore gratie reuelate. Ad potest dici quod scripture non habent comparationem: nisi que loquuntur de eodem: sicut veteri testamento et nouum de christo. Illud in ymbra: istud in luce: sed hec habet parte comparationem. Alique vero scripture noui testamenti ab euangelio. scilicet epistole et apocalypsis: non de christo sed de ecclesia loquuntur: et ideo parte non habent comparationem. Sequitur: **¶** Inter ipsos autem euangeliorum scriptores: siue tamen tres ponantur. scilicet mattheus et marcus et lucas: siue plures ut bartholomeus et naçaret. **¶** Iohannes vel iohannis. scilicet euangelium: eminet in diuinorum mysteriorum profunditate. Et redditur rationem quare iohannes profundius scripsit: dicens. **¶** Qui. scilicet ille: **¶** A tempore dominice ascensionis per annos sexaginta quatuor verbum dei absque adminiculo scribendi usque ad vltima domicianam predicauit: quod quod ex quo tempore tam longo sine adminiculo predicauit: probabile est quod plenus nouit facta christi que alij quod adminiculo scriptorum vel relatione aliorum nouerunt facta christi: sicut marcus et lucas. **¶** Sed occiso domiciano a senatu romano. **¶** Cum permittente nerua imperatore. **¶** De exilio ubi missus fuerat: **¶** Rediisset ephesum metropolim asie: **¶** Compulsus ab episcopo asie de cognata per diuinitate christi scripsit euangelium. in Aduersus hereticos predicatos. **¶** Qui eo absente irruerunt in ecclesias predicando errorem eius. **¶** Et ecclesias dicit omnes ecclesias asie: quia ipse erat metropolitana et apostolus. **¶** Qui christum ante mariam fuisse negabat. **¶** Idcirco erat error nestoriani et claudij. **¶** Un merito. **¶** Secunda pars ubi assignat noua ratio que adque comparationem iohannes. quod ipse rogatus scripsit de christi diuinitate et cognatione. **¶** Un merito in figura quattuor animalium: que vidit **¶** Ezechiel. **¶** c. et Iohannes Apoc. liij. c. **¶** Adque volanti comparat: que volat altius ceteris auibus. **¶** Sic iohannes ceteris euangelistis altius inchoauit. scilicet ubi diuinitate: ceteri circa humanitatem magis versati sunt. **¶** Et sol radios irruerunt aspexit luminibus. **¶** Sic iohannes subtilius vidit secreta dei. Sed tamen plures dicit in libro de animalibus: quod non est verum nisi de vno genere adque: quod ipse vocat herodiu. **¶** Un etiam narrat ibidem quod pullos perbat cum adhuc partu sunt: trahens eos per rotam solis: et si alicuius eorum oculi lachrymans: statim pericit illi extra nidum. Sequitur. **¶** Ceteri appere euangeliste etc. usque ibi: que gesta sunt in hoc. scilicet existens homo mortalis. **¶** Sufficiens exponit: tamen quicquid omiserunt que iohannes apposuit. **¶** Et de diuinitate pauca dixerunt: et tamen omnia miracula

Tres Blo. ponuntur in libro super hunc prologum. Prima exponit illud: Quod ipse erat. Secunda exponit: que vniu nuptiarum defecit. Tertia exponit illud: Et hic est iohannes etc.

¶ **E**xPLICIT EXPOSITIO PROLOGI SANCTI HIERONYMI IN EUANGELIUM SECUNDUM IOHANNEM.

¶ **E**iusdem reuerendissimi patris domini Hugonis Cardinalis etc. Prologi sancti Augustini in euangelium secundum Iohannem: Expositio.

Omnibus diuine scripture pagine etc. Hic est prologus Aug. in quo comendat euangelium ideo quod impletum ostendit illud quod propheta futurum predixit. Euangelium vero iohannis comendat specialiter in profunditate mysteriorum super cetera euangelia. Diuiditur autem in quattuor partes. In prima ostenditur quod euangelium communitate excellit omnes alias scripturas: et euangelium iohannis alia euangelia. In secunda redditur ratio quare iohannes a quilibet comparatur. scilicet propter materiam altitudinem et modum tractandi: ibi: **¶** Unde merito etc. In tertia ostenditur quare iohannes scripsit euangelium. scilicet ad supplementum aliorum qui multa et magna omiserant: que iohannes suppleuit: ibi: **¶** Legebat siquidem etc. In quarta et vltima comendatur iohannes ex eo quod fuit euocatus a nuptijs: et quod matrem domini custodiendam suscepit: ibi: **¶** Iste siquidem est iohannes. Dicit ergo: **¶** Omnibus diuine scripture pagine euangelium excellit: dicta et gesta christi continens et recitans manifeste. Et patet ratio huius: **¶** Cum vetus testamentum et nouum de eodem tractent et loquantur: tamen vetus in figura et in ymbra: nouum vero manifeste. Item vetus testamentum futuram veritatem predixit: nouum vero factam veritatem ostendit: et ideo nouum excellit. Sed nunquid maius est futura predicere quam monstrare vel narrare presentia vel preterita? Ita videtur: quia donum spiritus datur ad illud. scilicet spiritus prophetie et non ad hoc. Ad hoc dicunt quidam quod nouum ideo dicitur excellere propter certitudinem: quia presentia et preterita certiora sunt quam futura. Sed hoc non videtur: quia futura in quantum sunt prophetata vel predicta a spiritu sancto sunt immobilis veritatis: nec solui possunt: ut dicitur **¶** Matth. v. b. Ideo dicimus quod nouum testamentum in hoc excellit quia veteri testamentum ordinatur ad nouum in quo completur: et in hoc quod

stamētū: quod fuit editū tpe grē reuelatē. Ad potest dici quod scripture non habent comparationem: nisi que loquuntur de eodem: sicut veteri testamento et nouum de christo. Illud in ymbra: istud in luce: sed hec habet parte comparationem. Alique vero scripture noui testamenti ab euangelio. scilicet epistole et apocalypsis: non de christo sed de ecclesia loquuntur: et ideo parte non habent comparationem. Sequitur: **¶** Inter ipsos autem euangeliorum scriptores: siue tamen tres ponantur. scilicet mattheus et marcus et lucas: siue plures ut bartholomeus et naçaret. **¶** Iohannes vel iohannis. scilicet euangelium: eminet in diuinorum mysteriorum profunditate. Et redditur rationem quare iohannes profundius scripsit: dicens. **¶** Qui. scilicet ille: **¶** A tpe dñice ascensionis p̄ annos sexaginta quatuor verbum dei absq̄ adminiculo scribendi vsq̄ ad vltima domiciani p̄dicauit tpa. q. d. ex quo tpe tam longo sine adminiculo p̄dicauit: probabile ē q̄ pleni⁹ nouit facta christi q̄ alij q̄ adminiculo scriptorū vel relatiōe aliorū nouerūt facta christi: sic marcus et lucas. **¶** Sed occiso domiciano a senatu romano. **¶** Cū permittente nerua imperatore. **¶** De exilio ubi missus fuerat: **¶** Rediisset ephesū metropolim asie: **¶** Compulsus ab ep̄s asie de cognata per diuinitate christi scripsit euangelium. in Aduersus hereticos p̄dicatos. **¶** Qui eo absente irruerunt in ecclesias p̄dicando errorem eius. **¶** Et ecclesias dicit omnes ecclesias asie: q̄ ipse erat metropolitana et ap̄s. **¶** Qui christū ante mariā fuisse negabat. **¶** Idcirco erat error nestoriani et claudij. **¶** Un merito. **¶** Secda ps ubi assignat noua ratio que adque comparationem iohannes. q. d. ipse rogatus scripsit de christi diuinitate et cognatione. **¶** Un merito in figura quattuor animalium: que vidit **¶** Ezech. j. c. et Iohannes Apoc. liij. c. **¶** Adque volanti comparat: que volat altius ceteris auibus. **¶** Sic iohannes ceteris euangelistis altius inchoauit. i. a ubi diuinitate: ceteri circa humanitatem magis versati sunt. **¶** Et sol radios irruerunt aspexit luminibus. **¶** Sic iohannes subtilius vidit secreta dei. Sed tamen plures dicit in libro de animalibus: q. d. non est verum nisi de vno genere adque: q. d. ipse vocat herodiu. **¶** Un etiam narrat ibidem q. d. pullos perbat cū adhuc partu sunt: trahens eos per rotam solis: et si alicuius eorum oculi lachrymans: statim pericit illi extra nidum. Sequitur. **¶** Ceteri appere euangeliste etc. vsq. ibi: que gesta sunt in hoc. i. existēs hō mortalis. **¶** Sufficiens exponit: tamen quicquid omiserunt que iohannes apposuit. **¶** Et de diuinitate pauca dixerunt: et tamen omnia miracula

Prologus sancti Augustini

Et si omnia miracula que ipsi narrant sunt indicia diuinitatis christi. a Quasi animalia gressibilia cum domino ambulat in terra: id est terrena: id est humana eius facta narrant. b Hic autem: id est iohannes. c Pauca de temporalibus eius gestis edifferens: sed diuinitatis potentiam sublimius...

Et tradere...

lugi meditatione diuine sapientie que in pectore designatur. f Legebat siquidem etc. Tertio pars: ubi ostendit Aug. qd iohannes ad supplementum alto rum scripsit hoc euangelium. Unde qsi quis quereret quare scripsit iohannes: respondet: Legebat siquidem euangelia trium euangelistarum: matthei marci luce. g Et approbauerat fidem eorum. f. fidelitatem in scribendo. h Et veritatem: quia sine admixtione falsitatis dixerunt rei geste veritatem. i In quibus deesse vidit aliqua gestarum rerum historie: et ea maxime que dñs gessit primo predicationis sue tempore: scilicet anteqm iohannes baptista clauderet in carcere: ab herode terrarcha. Barth. xliij. a. et Marc. vj. c. Hic distiguit Aug. duo tempora diste predicationis. Primum a baptismo suo vsq ad iohannis incarcerationem: in quo non palam predicauit dominus: nec palam miracula fecit: sed paucos discipulos vocauit: et hoc omiserunt alij euangeliste. Secundo tempus fuit a carcere iohannis vsq ad passionem domini: et huius temporis facta alij plane narrauerunt: sed precipue ea que pertinet ad humanitatem. Unde vult dicere Aug. q in duobus suppleuit defectum aliorum. f. in miraculis primi temporis: et in his que pertinet ad diuinitatem christi. Unde sequitur: k Hec ergo quasi dimissa ab illis scribit iohannes que fecit iesus anteqm iohannes clauderet: id est incarcerationem. l Sed maxime diuinitatem christi et trinitatis mysterium comendare curauit: qd heretici corruerunt. m Tres siquidem alij euangeliste dicta et facta domini temporalia que ad informandos mores vite presentis maxime valent copiosius profecuti circa actiuam vitam sunt ver-

sati: quia per hec facta actiua vita regit et informat. n In qua laboratur vt cor mundetur ad videndum deum. Contra. Luc. x. g. Martha martha sollicita es et turbata erga plurima. Ergo actiua non mundat cor: sed turbat. Item Gen. xxi. d. La lipa oculis describit: per quam actiua vita significat. Sol. Quidam dicunt qd actiua vita ratione operu mundat cor. Unde Aug. sup illud ps. B man datus tuis intellecti dicit: Nisi p obedientiam mandatoru non veni ad sapientiam occultoru. Dicunt etiam qd actiua mundat a reliquijs peccatoru: a multitudine iniquaru cogitationu: ab insuetudine demonum: a vanitate pharasma: ab allecctioe creaturaru: quorum etiam merito reuelantur secreta. Quia autem lipitudo et turbatio est actiua: videtur esse non ab ipsis operibus sed a statu. Sed hec omnia magis videntur effectus contemplatiue: ubi precipue reuelantur secreta. Unde dicimus qd aliud est mundatio cordis: aliud mundicia cordis. Mundatio cordis est ab actiua que per opera virtutum excidit radices peccatorum: et sic mundat cor. Mundicia cordis est in contemplatiua: que videt deum: ad qd disponit ipsa mundicia. Unde Barth. v. a. Beati mundo corde: quoniam ipsi deum vident. Et ita in actiua laboratur vt cor mundetur ad videndum deum in contemplatiua. Sequitur: o Iohannes vero pauca domini facta dicit: verba vero domini que trinitatis vnitatem et vite eterne felicitatem insinuant: diligentius conscribit: et sic in contemplatiua vita virtute comendanda intentionem suam et predicationem tenuit: in qua contemplatiua vacatur vt deus videatur. p Hic siquidem etc. Quarta pars in qua comendatur iohannes a duobus: id est a vocatioe de nuptijs: et quia matrem domini custodiam suscepit. Dicit ergo: Hic siquidem est iohannes quem dominus de fluctuaga nuptiarum tempestate vocauit: et cui matrem virginem virgini comendauit.

Explicit prologus Augustini.

Prologi sancti Augustini in euangelium secundum iohannem expositio explicit

Marginal notes on the right side of the page, including 'scdm' and other references.